ŪKININKO PATARĖJAS

1928 m. gegužės mėnesio

Nr. 5

ŪKININKŲ LAIKRAŠTIS

LEIDŽIA ŽEMĖS ŪKIO RŪMAI
· KAUNE ·

Kaštavolaș (Komfrey).

Rašo profes. M. K. Regelis.

(Symphytum asperrimum Don. arba Symphytum asperum Lepech).

Paskutiniuoju metu Lietuvos universiteto botanikos sodas ne kartą gauna paklausimų apie kaštavolą. Iš spaudos, pav. ir „Ūkininko Patarėjo", 1927 m. N 12 (Bišoffo straipsnis apie pašarinius kaštavolus) matyti, kad Lietuvoje pradeda žmonės domėtis šituo augalu. Botanikos sodas, kurio uždavinys įvesti į mūsų kraštą naujų augalų kultūrą, išbandyti ir aklimatizuoti augalus, jau gavo iš užsienio kaštavolo šaknis ir galės, po išbandymo, duoti tam tikrų nurodymų apie jo kultūrą Lietuvoje ir duoti norintiems sodinimo medžiagą.

Kaštavolas, arba lotynų kalba Symphytum asperrimum Don, priklauso Borraginaceae šeimynai ir yra gana panašus į augantį mūsų krašte symphytum officinale L. arba Delesylas, kiaulažolė, Taukys. Tai yra daugmetinis augalas, kuris duoda vaistą ir ypač kultivituojamas kaipo pašaras. Botanikos sodo administracija gavo apie kaštavolą kaipo pašarinio augalo tinkamumą žinių iš Rytų Mūgės Karaliaučiuje, iš žemės ūkio draugijos Vokietijoje. Be minėto Bišoffo straipsnio „Ūkininko Patnrėjuje", galima žinių gauti iš Breitfuno straipsnio žurnale: Vostočno jevropeiski zemledelec 1925 N 11.

Iš to mes galime daryti šias išvadas:

1. Kad kaštavolas jau labai anksti pavasarį duoda didelį, turtingo baltimais žalio pašaro kiekį, ypatingai tuo laiku, kada pievose dar nėra žolės.

2. Kad visi be išimties naminiai gyvuliai ir paukščiai labai noriai ėda kaštavolą; jis ypač rekomenduojamas kiaulėms šerti.

3. Kad kaštavolas auga įvairiausiose dirvose, ir kad didžiausias derlius gaunamas gilioj truputį drėgnoje dirvoje.

4. Kadangi augalas vartojamas daugiausia žalio pašaro pavidale, geriausia sodinti jį netoli namų, būtent daržuose arba neišnaudotose vietose, kur kitaip augtų

tiktai dilgės ir krūmai. Jis gerai auga buvusiose pievose. Labai svarbu geras žemės apdirbimas. Reikia giliai arti arba pakasti dirvą ir daug įdėti trąšų. Vokietijoje duodama vietoj mėšlo į 1/4 ha prieš daigų sodinimą 2 centnerių 40% kalio druskos ir 2 centneriai superfosfato. Po 2—4 savaičių nuo sodinimo duodamas vienas centneris salietros. Perdirbtą iš pievų naują dirvą trėšti nereikia. Pavasarį dirva ariama arba pakasama, gerai išakėjama arba grėbliu išlyginama. Nedidelę plantaciją reikia padalyti į sklypelius po 55 kv. cm. Paskui sodinami daigai 4—5 cm. gilumoj. 3—5 dienų vėliau plantaciją reikia išakėti arba grėbliu išlyginti. Daigų dygimas prasideda po 1—8 savaitės. Sodinti galima nuo balandžio iki birželio mėn. (Rytų Prūsuose). Tolimesnei priežiūrai užtenka laikyti plantaciją tvarkoje ir ravėti piktžoles

5. Auginti kaštavolą galima iš sėklų ir daigų, bet šis paskutinis būdas daugiau yra rekomenduojamas: Daigų į 1/4 ha reikia sodinti apie 20.000 št.

6. Gyvuliams yra duodami tiktai 40—50 cm. ilgumo lapai ir šaknys. Todel naudotis reikia neleidžiant augalui išvystyti stiebus ir žiedus. Šiam tikslui reikia visumet piauti augalą, kai jis pradeda duoti didelius lapus. Per metus galima gauti nuo 3 iki 6 derlių ir gerose dirvose visas augalas išlaikomas nuo 10 — 15 metų.

7. Rytų Prūsuose keletas metų atgal kaštavolas buvo labai išsiplatinęs, bet paskui didesni ir vidutiniai ūkininkai perėjo į liucerną, turinčią dar daugiau baltymų, ir dabar kaštavolas auginamas daugiau mažesniuose ūkiuose ir darbininkų daržuose.

Jau prieš karą Petrapilio botanikos sodas gavo bandymui šio augalo šaknis. Gautomis iš šito sodo žiniomis, augalas labai gerai šitame klimate auga, beveik kaip piktžolė, duoda didelę lapų masę ir pirmiau žmonės buvo labai patenkinti šio augalo kultūra. Bet paskui pasirodė, kad esančiose Petrapilio sąlygose neapsimoka tą augalą sodinti kaip pašarą ir galų gale niekas nebenorėjo kaštavolo auginti.

Iš pasakyto matyti:

1. Kad Vakarų Europos sąlygose, kur žemė yra apdirbta labai intensyviškai, apsimoka sodinti kaštavolą, kaip gerą žaliąjį pašarą karvėms ir kiaulėms, ypatingai kada ganyklų nėra ir pašaras yra labai brangus.

2 Rusijos, ypatingai šiaurės Rusijos sąlygose kaštavolo kultūra mažiau yra tinkama. Reikia įdėti palyginant daug darbo į jo kultūrą ir į derliaus surinkimą.

3. Klausimas, ar apsimoka kaštavolas auginti Lietuvos sąlygose, kur paskutiniais laikais matyti perėjimas iš labai ekstensyvinio paprasto ūkio vedimo į daugiau intensyvinį ir racionalinį? Tą mums parodys ateitis. Botanikos sodas, taip pat ir ūkininkai, kurie jau pradėjo kaštavolo kultūrą Lietuvoje, pasistengs tą klausimą išaiškinti.

M. K. Regelis.